

Motion 2 om psykisk hälsa

Jag yrkar på att följande text läggs till i vårdprogrammet mellan punkt 2 och 3 samt att nuvarande punkt 9. En värdig vård för människor med problematiskt substansbruk, flyttas hit enligt nedan. I det nuvarande vårdprogrammet finns det nämligen två punkt 9.

Jag kommer att yrka på egna ändringar i förslaget genom att lägga dit fler paragrafer fram till omröstningen, det hoppas jag det är fler som gör.

3. Ingen folkhälsa utan psykisk hälsa

Piratpartiet anser att alla människor med fysisk och psykisk ohälsa förtjänar jämlik, tillgänglig, prisvärd och heltäckande hälsovård därför vill vi jämställa psykisk och somatisk hälsa.

Integrera fysisk och psykisk hälsovård på riktigt

Piratpartiet för samordnade vårdmodeller som integrerar fysisk och psykisk hälsovård på riktigt. En integrerad svensk hälsovård ger oss större möjlighet att ta hand om både vår egen psykiska hälsa och andras, och att utmana stigmatisering och diskriminering. Våra mål för sysselsättning, för utbildning, för säkerhet och minskning av brottslighet, för att minska drog- och alkoholberoende och hemlöshet kan inte uppnås utan förbättringar av psykisk hälsa. Genom att sammanföra läkare, sjuksköterskor, terapeuter liksom kunniga inom meditation och mindfulness kan integrerad primärvård normalisera och avstigmatisera psykisk ohälsa.

Att mainstreama psykisk hälsa gör vården mer jämlik

En primärvård som integrerar somatisk och psykisk hälsa är ett utmärkt sätt att göra vården mer jämlik. En integrerad hälsovård mainstreamar psykisk ohälsa. I Sverige 2022 ska det vara lika vanligt och kännas lika normalt att kontakta sin vårdcentral vid depression, hallucination och ångest som vid ont i halsen.

Psykisk ohälsa är oekonomisk

Regeringens nationella samordnare konstaterade 2019 att den psykiska ohälsan kostar 200 miljarder per år och beräknas uppgå till cirka 345 miljarder kronor per år 2030. Förra året gick 18 000 barn inte till skolan pga psykisk ohälsa. Tio miljarder kronor har satsas på åtgärder mot psykisk ohälsa under tio år, ändå har ohälsan ökat. Psykiatriska diagnoser står idag för 70% av kostnaderna för sjukfrånvaron. Vi kan inte fortsätta tillåta att kostnaderna ökar år efter år utan att se till att varje krona offentliga pengar används effektivt.

Enorma utmaningar ger stor belöning

Utmaningarna med att implementera samordnade vårdmodeller som integrerar fysisk och psykisk hälsovård är enorma, men belöningen av att möta dem är ännu större. Minst en av fyra av oss kommer att uppleva psykiska problem någon gång i livet, och ungefär hälften av personer med livstidsproblem med psykisk hälsa upplever sina första symtom vid 14 års ålder.

En livsloppsstrategi

Genom att främja god psykisk hälsa och ingripa tidigt, särskilt under de avgörande barndoms- och tonåren, kan vi hjälpa till att förhindra psykisk ohälsa att utvecklas och mildra dess effekter när den gör det. Den här strategin är en livsloppsstrategi, som inser att grunden för livslångt välbefinnande redan har lagts före födseln och att det finns mycket vi kan göra för att skydda och främja välbefinnande och motståndskraft under våra tidiga år, in i vuxenlivet och sedan in i en frisk ålderdom. Endast ett hållbart tillvägagångssätt över hela livsloppet kommer att utrusta oss att möta de sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar vi står inför och leverera de kort- och långsiktiga fördelar vi behöver.

Både en folkhälsostrategi och en strategi för social rättvisa

Integrerad hälsovård är inte bara en fråga om statistik och pengar. Social ojämlikhet av alla slag bidrar till psykisk ohälsa och i sin tur kan psykisk ohälsa leda till ytterligare ojämlikhet – till exempel sämre utfall i anställning och boende för personer med psykiska problem.

Satsa mer på forskning om samsjuklighet inom psykiatri och beroende

Med samsjuklighet menas att en person samtidigt uppfyller diagnostiska kriterier för två eller flera sjukdomar. Personer med samsjuklighet behöver få stöd, vård och behandling för båda tillstånden samtidigt. Insatserna behöver samordnas. Psykiatrisk samsjuklighet är vanligt bland personer med missbruk eller beroende. En kartläggning av Socialstyrelsen visade att 51 835 personer (10 år och äldre) vårdats för intag av beroendeframkallande substanser 2017. Av dessa hade 64 procent av kvinnorna och 52 procent av männen också vårdats för en eller flera psykiatriska diagnoser under perioden 2016–2018.

Låt allmänläkare kompensera för bristen av psykiatrer

För att kompensera för den enorma bristen på läkare inom psykiatri bör de som valt allmänläkare som specialistutbildning, i den mån de inte redan gör det, ägna närmare 50 % av tiden åt studier inom psykisk hälsa. Unga människor mår allt sämre samtidigt som psykisk ohälsa fortfarande är relativt stigmatiserad. Om det gick att söka hjälp hos sin vanliga vårdcentral hos sin vanliga allmänläkare för både fysisk och psykisk ohälsa skulle stigmatiseringen väsentligt minska och fler skulle komma sig för att söka hjälp.

En värdig vård för människor med problematiskt substansbruk

Den repressiva narkotikapolitik som Sverige för i flera decennier har lett till att vår narkotikarelaterade dödlighet hör till de högsta i världen. Den leder också till allt för många som skulle behöva söka vård för sitt problematiska substansbruk drar sig för det på grund av rädsla för rättsliga påföljder. Piratpartiet vill se en förändrad narkotikapolitik och en beroendevård som fokuseras på att i första hand ge adekvat vård som leder till tillfrisknande för de medborgare som lider av problematiskt substansbruk.

Därför vill vi att:

§31 Vårdpersonal som kan förväntas komma i kontakt med personer som brukarsubstanser ska ha tillgång till opioidreceptorantagonister såsom Naloxon i syfte att kunna häva effekter av överdos. Detta ska kunna delas utan krav på att den som behöver preparatet lag för eller på annat sätt registreras;

§32 Man utreder möjligheten att använda sig av heroinbaserad substitutionsbehandling för att hjälpa personer med problematiskt opioidbruk att tillfriskna från detta och återintegreras i samhället när konventionell substitutionsbehandling misslyckats;

§33 Mottagningar där drogberoende personer kan gå för att bruka droger under översyn av läkare, så kallade brukarrum, etableras i landet.

Ungas psykiska hälsa

Vår psykiska hälsa är lika viktig som vår fysiska hälsa och måste tas på lika stort allvar. Den psykiska ohälsan hos grundskoleelever och gymnasieungdomar ökar i en oroväckande snabb takt. För att bekämpa den stigande vågen behövs effektiva verktyg som hjälper unga och unga vuxna att känna igen och hantera sina psykiska problem. Att satsa lika mycket på psykisk som fysisk hälsa under skol- och utbildningsåren är precis ett sådant effektivt verktyg. Psykiskt välmående förbättrar dessutom förmågan till inlärning och socialt engagemang.

Utöka UMOs resurser

Vi vet inte vad ökningen av ungdomars psykiska ohälsa beror på, men det fråntar oss inte ansvaret att agera. UMO eller ungdomsmottagningen är en väletablerad vård- och hälsoverksamhet för barn och unga mellan 12 och 25 år, vars uppdrag är att främja en god fysisk och psykisk hälsa med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bland unga. Verksamheten finns i de flesta kommuner och är både inarbetad och välrenommerad hos ungdomar. Piratpartiet föreslår att väsentligt utvidga UMOs uppdrag och resurser till att även sörja för insatser för ungas psykiska välmående på schemat under utbildningsåren. Om ungdomar får utveckla verktyg för att påverka sitt eget mående i UMOs regi, skulle fler fångas upp tidigare och färre hamna i utanförskap, samtidigt som barn- och ungdomspsykiatrien väsentligt skulle avlastas.

Därför vill Piratpartiet att:

- § Evidensbaserad undervisning i psykisk hälsa och hur ohälsa går att förebygga blir obligatoriskt på schemat i grundskolan och gymnasiet
- § Väsentligt utvidga UMOs uppdrag och resurser för att tillhandahålla förebyggande insatser för ungas psykiska välmående på schemat under utbildningsåren.
- § Utveckla policyer som underbyggs av bästa tillgängliga vetenskap och stöds av åtaganden på lokal, regional och nationell nivå för att genomdriva efterlevnad.
- § Alla policyer och regleringar ska utformas så att det är lätt att göra rätt

Många unga hämtar inte ut sin medicin

När psykiatrin inte fungerar blir sveket störst mot unga människor som saknar stabil familjebakgrund. Ungefär en femtedel av läkemedel utskrivna mot psykisk ohälsa till personer mellan 18 och 26 år hämtas aldrig ut. Av personer mellan 18 och 26 år som vårdas på sluten psykiatrisk avdelning slutar ungefär en fjärdedel att fortsätta medicinera omedelbart efter utskrivning därför att de saknar ekonomiska medel att hämta ut det första uttaget som är det mest kostsamma. Min gissning är att personer som saknar stabil familjebakgrund och ekonomisk trygghet är överrepresenterade i samtliga fall.

Därför vill piratpartiet:

- § Införa kostnadsfri medicin för personer under 26 år och heltidsstudenter
- § Utveckla policyer som underbyggs av bästa tillgängliga vetenskap och stöds av åtaganden på regional och nationell nivå för att genomdriva efterlevnad.
- § Att alla policyer och regleringar ska utformas så att det är lätt att göra rätt

Överdödligheten vid psykisk sjukdom

Överdödligheten vid psykisk sjukdom är högre i Sverige än i andra OECD-länder. Näst efter hjärt-kärlsjukdom och cancer är psykisk sjukdom den vanligaste orsaken till död i förtid. Bland män med psykisk sjukdom är medellivslängden 20 år kortare och bland kvinnor 15 år kortare. Det innebär att livslängden för män med psykisk sjukdom i Sverige ligger på samma nivå som för män på Haiti och kvinnors på en nivå som i Nepal. Dessutom blir det sämre med tiden. Skillnaderna mellan personer med allvarlig psykisk sjukdom och befolkningen i stort ökar istället för att minska. Det finns fler förklaringsmodeller till varför överdödligheten är hög, en är högre grad av självmord, en annan högre grad av andra sjukdomar, liksom att läkemedlen mot psykisk sjukdom påverkar den fysiska hälsan negativt. Ytterligare en viktig förklaring är att antalet vårdplatser inom psykiatrin minskade med två tredjedelar i samband med att vårdinstitutionerna inom psykiatrin stängdes utan att öppenvårdsmottagningar

och kommunala reformer genomförts i motsvarande omfattning. Dessutom innebär psykisk sjukdom en allmänt utsatt livssituation med utanförskap, rökning, brist på motion och osunda matvanor med mera. Det är oacceptabelt att en redan utsatt grupp har en sämre situation i Sverige än i andra jämförbara länder, att skillnaden i överdödlighet dessutom har ökat under en följd av år är skamligt och visar tydligt hur angeläget det är att fungerande och effektiva åtgärder vidtas på nationell nivå.

Därför vill Piratpartiet:

- § Utveckla policyer som underbyggs av bästa tillgängliga vetenskap och stöds av åtaganden på regional och nationell nivå för att genomdriva efterlevnad.
- § Att alla policyer och regleringar ska utformas så att det är lätt att göra rätt